

TALLINNA POLÜTEHNIIK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 14 (1967)

Ilmub 1949. a. aprillist

Reede, 18. aprill 1986

Hind 2 kop.

22. APRILLIL ON V. I. LENINI 116. SUNNIAASTAPÄEV

«OLLA NOORSOÕHINGU LIIGE TÄHENDAB TALITADA NÕNDA, ET ANDA OMA TÖÖJÕUD, OMA ENERGIA ÜHISE ÜRITUSE KASUKS. SELLES SEISABKI KOMMUNISTLIK KASVATUS. AINULT NIISUGUSES TÖÖS MUUTUB NOORMEES VÕI NEIU TÕELISEKS KOMMUNISTIKS. AINULT SEL JUHUL, KUI NAD SELLE TÖÖGA SUUDAVAD SAAVUTADA PRAKTILIST EDU, SAAVAD NAD KOMMUNISTIDEKS.»

V. I. Lenin «Noorsooühingute ülesanded»
(Kõne Venemaa Kommunistliku Noorsooühingu III ülevenemaalisel kongressil 2. oktoobril 1920)

ARUTATI KÕRGGKOOLI ARENINGSUUNDI

Nagu juba teatatud, toimus TPI kõrgkooli ökonomika uurimisgrupi korraldamisel 20.—21. märtsini vabariikidevaheline seminar-nõupidamine «Kvalifitseeritud kaadri vajadus vabariigis ja haridussüsteemi arendamine», kus lisaks meie vabariigi spetsialistidele esinesid ettekannete või sõnavõttudega Moskva, Leningradi, Minski, Riia, Vilniuse, Tbilisi ja Dnepropetrovski teadlased.

Haridussüsteemi arendamisel peeti otstarbekaks lähtumist rahvamajanduslikest vajadustest, kuigi see tekitab paratamatult teatud vastuolu noorte sotsiaalsete vajadustega. Lähtumine sotsiaalsetest vajadustest ei väldiks vastuolusid, vaid lükkaks nende tekke ajaliselt edasi, kuid vastuolud isegi tugevneksid. Mitmetes riikides, kus varem lähtuti põhimõttest — «mida kõrgem haridustase, seda parem», tekkisid disproportsioonid tööjõu haridusliku struktuuri ja olemasolevate töökohtade struktuuri vahel. Selle tulemusel ei tagatud noortele haridustee lõpul nende haridustasemele ja koos sellega kasvanud nõudmistele vastavaid töökohti, mis on tekitanud tõsiselt sotsiaalseid probleeme. Sellistest negatiivsetest ilmingutest tingituna on majanduslikest vajadustest lähtuv kaadri ettevalmistamise põhimõte viimastel aastatel terves maailmas tunnustust võitnud. Üldise haridus- ja kultuuritase tõstmise on muidugi vajalik, seda nii sotsiaalsete tegurite tõttu kui ka arvestades, et nõudmised töötajate teadmiste kasvavad kõikide elukutsete juures, kuid kaadri ametialane ettevalmistus peab siiski arvestama rahvamajanduse vajadusi. Ühtlasi tuleb arvesse võtta, et haridussüsteem peab olema orienteeritud mitte hetkevajaduste, vaid tulevaste perioodide vajaduste rahulda-

misele. Mida täpsemalt on see vajadus määratud ja mida enam on seda haridussüsteemi kujundamisel arvestatud, seda enam tasuvad end majanduslikult ära ka haridussüsteemile tehtavad kulutused.

Statistilised andmed näitavad, et 1984. a. valmistasid kõrgkoolid NSV Liidus ette 855 tuh. ja keskeriõppeasutused 1247 tuh. spetsialisti, kutsekoolid aga 2498 tuh. töölisi (neist 1897 tuh. päevases osakonnas). Eesti NSVs olid vastavad arvud 3,7; 5,9 ja 8,3 (5,9) tuhat. Samal ajal on spetsialistide töökohtade osakaal veidi üle veerandi. Vaatamata sellele, et spetsialistide mõningane üleettevalmistamine on põhjendatud, sest alati esineb nende ebaotstarbekat kasutamist, on ilmne, et ettevalmistuse struktuur on meil ülemääraselt nihkunud spetsialistide ettevalmistamise kasuks. Edaspidi tuleks õpilaste arvu osas eelisarendada kutseharidussüsteemi.

Ka spetsialistide erialase ja kvalifikatsioonilise vajaduse määramisel tekib rida probleeme. Nii ei saa me lähtuda ametikohtade tegelikust arvust, kuna töö organiseerimises, palgakorralduses ja majandusmehhanismi muudes osades esinevate puuduste tõttu peegeldavad ettevõtete koosseisumestikud tegelikku vajadust moonutatult. Näitena võib tuua küsimuse inseneride ja tehnikute ettevalmistamise optimaalse vahekorra määramisest. Tööstuses on tehnikute ametikohtade arv langenud miinimumini, millest ei saa sugugi järeldada, et vastavat tööd enam ei leidu. Neid ülesandeid täidavad sageli insenerid, mis näitab kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide mittesihipärast kasutamist ja alandab inseneri ametikoha prestiiži. Tagajärg: insenerid moodustavad NSV Liidus üle 40% kõrgkoolist väljalastavatest spetsialistidest, mis ületab märgatavalt teiste riikide vastavat näitu, ja ometi ei ole nõudlus nende järele rahuldatus.

Majandusmehhanismi täiustamise käigus võib erinevate ametikohtade arv küllaltki kiiresti muutuda. Näiteks Leningradi 24 tööstusettevõttes läbi viidava majanduseksperimenti tulemusel kaasnes töö organiseerimise ja tasustamise täiustamisega suure arv konstruktorite ja tehnoloogide vabastamine. Antud eksperiment on suhteliselt väikese ulatusega, kuid tema laiendamine võiks kaadri ettevalmistamise senisest struktuurist tingituna tekitada juba probleemi spetsialistide erialase tööga kindlustamisel.

Spetsialistide panuse kasv rahvamajanduse arendamisse jääb maha nende arvu kasvust. Käesoleval ajal ei ole otstarbekas kõrgharidust laiendada ega uusi kõrgkooli rajada, vaid tuleb tösta spetsialistide ettevalmistamise kvaliteeti. Kõrvuti ressursside parema kasutamise nõudega ning nõudlikkuse ja õppetöö kvaliteedi tõusuga on vajalik täiendavate ressursside eraldamine kõrgkoolile materiaal-tehnilise baasi arendamiseks; ülevaatamist vajavad ka üliõpilaste ja aspirantide stipendiumid. Praegusel ajal ületavad kutseharidussüsteemis ühele õppurile tehtavad kulutused aastas mõnikord vastavaid kulutusi kõrgkoolis. Vajalik on tehnika-kõrgkoolide tehniline ümberseadmine, kuna kasutatavate seadmete ja aparatuuride füüsilise ja moraalne kulumine on sageli lubamatult kõrge. Kaasaja nõuetele vastavaid spetsialiste saab ette valmistada vaid kaasajaga tehnika baasil.

Kõrgkoolide materiaal-tehnilise baasi arendamisel ja spetsialistide ettevalmistamise kvaliteedi tõstmisel on oluline kõrgkoolide ja tootmisettevõtete sidemete laiendamine. Koostöö toimub sageli edukalt ka käesoleval ajal, kuid sellel puudub normatiivne alus. Otstarbekas on laiendada isemajandamise elementide kasutamist, kus vastutasuks spetsialistide

saamise eest kannaksid ettevõtted kõrgkooli arendamisega seotud kulutusi. Senisest suuremat huvi peaksid ettevõtted tundma stipendiaatide õppima suunamise vastu.

Vaatluse all olid ka haridussüsteemi arendamise regionaalset probleemi. Võimaluse piires peeti otstarbekaks kaadri ettevalmistamist tema kasutuspikkonnas, vähendades ettevalmistamise koondumist üksikutesse keskustesse. See kehtib ka kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamise kohta. Muidugi ei ole väiksemad liiduvabariigid võimelised endale spetsialiste ette valmistama paljudel kitsastel erialadel, kuid tänapäeval ongi eelkõige laia profiiliga spetsialistid, kes suudavad paremini kohaneda muutustele tootmistingimustes. Vabariikidevaheline kooperaerimine kaadri ettevalmistamisel on otstarbekas erialadel, mille lõpetanute vajadus on väike. Soovitav on kasutada kooperaerimise paindlikke vorme (näiteks omandatakse üldained vabariigis, spetsialiseerumine viimastel kursustel toimub aga teistes liiduvabariikides).

Rõhutatud hariduse omandamise ja täiendamise vajalikkust ühte tervikuna, vähemena peaks ametkondlikest barjääridest tingitud eraldatus. Näiteks omab NSV Liidus 74 ministeeriumit ja ametkonda kõrgkooli, NSV Liidu Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi alluvuses on alla poole kõrgkoolidest. Kõrgkoolide osas ei ole antud probleem Eesti NSVs nii terav, küll aga on killustatud kutse- ja keskeriharidussüsteem, mis raskendab haridussüsteemi kui terviku juhtimist. Tulevikus suureneb kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise süsteemi osatähtsus, mille tihedast koostööst teiste õppeasutustega võidaksid kindlasti mõlemad pooled.

JUHAN TEDER,
TPI kõrgkooli ökonomika
uurimisgrupi vanemteadur

ENESETEOSTUSE VÕIMALUS LOODUS- HUVILISELE ÜLI- ÕPILASELE VÕI INSENERILE

Tallinna Noorte Loodussõprade Maja (NLM) on tõenäoliselt enamikule TPI üliõpilastest täiesti tundmatu maailm, kuhu tehnikahuvilise jalga naljalt ei eksi. Sellepärast alustuseks mõni tutvustav rida.

NLM asub Pioneeride Palee lõunapoolses tiivas (Mustamäe tee 59) ja siin käib üle 1400 õpilase Tallinnast ja kaugeimatki. Lisaks traditsioonilistele loodusesõprade ringidele töötavad siin geoloogia, zooloogia, ornitoloogia, ihtüoloogia, akvaristika, loodusfoto, lilleseade, ökoloogia ja paljud teised kitsamalt spetsialiseeritud ringid. Nüüd on kavas luua NLM juurde keskkonnauringute kabinet, kus linnalastele avaneksid huvitavad võimalused praktiliseks tegelemiseks looduskaitsuse ja keskkonnakaitsuse probleemidega. NLM annab keskkonnauringute kabinetis käsutusse avara laboratooriumi koos kolme abiruumiga. Looduskaitsuse Valitsus lubas toetada vajaliku riistvara ja laboratooriumi sisseseade muretsemisel, samuti finantsküsimuste lahendamisel. Puudu on ainult keskkonnauringute kabinetit juhataja ja ringjuhid, kelleks sobivad näiteks keemik, elektroonik või mõne teise eriala spetsialistid. Kõige tähtsam on leida õpilasi ergastav töösuund, sisukas ja kasulik vaba aja veetmise viis, mis temaatikalt mahuks keskkonnauringute raamidesse. Esialgseid on välja pakkuda järgmised ideed:

- 1) linnakeskkonna saastatuse mõõtmine ja saastekahjude hindamine;
- 2) ökoloogiliste tehnoloogiate uurimine ja katsetamine;
- 3) keskkonnaökonomika;
- 4) toidu kvaliteedi hindamine ja kontroll;
- 5) ökoloogilise elamu projekteerimine ja katsetamine (soojuspump, päikeseenergia kasut.);
- 6) automatiseeritud kasvuhoone katseterrassil (füto- tron).

Keskkonnakaitses loengute kogemused TPI-s on näidanud, et igal aastal leidub kuulajate seas loodushuvilisi üliõpilasi, keda pakutud ideed võiksid huvitada. Esialgul võib kätt proovida ringijuhina, kusjuures tehnilise kallakuga teemasid saab siduda ÜTÜ, kursuse- või diplomitööga. Pärast instituudi lõpetamist võib asuda päriselt tööle NLM keskkonnauringute kabinetit juhatajana, kujundades selle oma fantaasia ja teekspidamiste järgi. Kui kabinet osutub elujõuliseks ja suudab katta keskkooliõpilasi, siis on garanteeritud NLM ja Looduskaitsuse Valitsuse tõhus moraalne ja materiaalne toetus. Ka võib alati loota NLM ringijuhitajana töötavate loodusteadlaste ja spetsialistide abistavale käele, kui oma jõust ja nõust keeruliste ökoloogiliste probleemide lahendamisel võttesse jääb. Detailsemat informatsiooni annab NLM ase-direktor Maris Laja, tel. 527 793.
ENN KAREDA

INSTITUUDI NÕUKOGUS

Teaduslik-pedagoogilise kaadri valikust

Nõukogu, arutanud ENSV Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi kolleegiumi 31. jaan. 1985. a. otsuse «Tõust kõrgkoolide teaduslik-pedagoogilise kaadriga» ja instituudi nõukogu vastava otsuse 19. märtsist 1985. a. tähtsust, märgib, et kaadriprobleemidele on pööratud küllalt tõsiselt tähelepanu. Instituudi 931-st teadurist ja õppejõust 53,6% on teadusliku kraadi või kutsega (19.03.1985. a. seisuga — 52%), neist teadusdoktoresid — 40 (1985 — 34) ja teaduskandidaate 459 (1985 — 450). 625-st õppejõust 40 on teadusdoktoresid ja 381 teaduste kandidaate (1985 — 382), seega 67,4% omab teaduslikku kraadi või kutset. Dekaanidest kõik 9 on teaduste kandidaate. 50-st kaateedrijuhatajast 17 on teaduste doktorid (1985 — 15) ja 30 — kandidaate, seega 94% omab teaduslikku kraadi või kutset. Õppejõududest 40,9% on

NLKP liikmed ja kaateedrijuhatajast — 64%. Teaduslik-pedagoogilise kaadri valiku arutamise küsimusi arutatakse regulaarselt parteikomitee istungitel. Teaduslik-pedagoogilise kaadri kvalifikatsiooni tõstmine toimub plaanipäraselt nii kvalifikatsioonitõstmise teaduskondades kui ka ettevõtete ja teadusasutustes kokku veidi üle 20% aastast. Alates 1985. aastast korraldatakse õppejõududele ja teadureile arvutustehnikaalaseid kvalifikatsioonitõstmise kursusi oma instituudi baasil. Kaadri ideelis-poliitilise taseme tõstmisel on olulist osa etendanud marksismi-leninismi ülikooli TPI osakond. Kõrvuti saavutatuga töös teaduslik-pedagoogilise kaadriga on ka puudusi. Muret tekitab, et instituudi õppejõudude keskmine vanus läheneb 50-le eluaastale (48,5). Üle 50-aastaseid õppejõude on ca 270 ja pensionialisi — 95 (15%). Pensionialiste õppejõudude osatähtsus on eriti kõrge ühiskonnateaduste teaduskonnas — 31%. (Teistes teaduskondades vastavalt E — 20%, üldteoreetil. õppeainete teadusk. — 18%, M — 15%, T — 15%, A — 11%, K — 10% ja L — 2%). Kaateedrite loikes on näiteks NLKP

ajaloo kaateedri pensionialiste õppejõudude suhe kaateedri õppejõudude arvu 8/13, kusjuures kaateedri õppejõudude keskmine vanus on 55,8 aastat. Kriitilise piiri ületamiseks tuleb lugeda järgmised kaateedrid: metallide tehnoloogia — 4/8 (54,4 a.), ehitusmehaanika — 4/10 (58,6 a.), filosoofia — 6/16 (52,2 a.), kehalise kasvatuse — 7/23 (50,0 a.), raamatupidamise — 5/12 (50,1 a.), võõrkeelte — 7/23 (47,5 a.) ja töökaitse — 3/8 (51,3 a.). Nii neis kui ka mõnes teises kaateedris pole pööratud vajalikku tähelepanu õppejõudude kaadri uuendamisele, kõrgesse ikka jõudnud õppejõudude sujuvale, st. töötamise poole või veerandkoormusega, professor-konsultandi kohal jms., väljavahetamise selliselt, et nad saaksid oma rikkalikke kogemusi ja teadmisi õigeaegselt edasi anda noortele õppejõududele. TPI kui ka teiste kõrgkoolide kogemused näitavad, et kõrge ikka jõudnud õppejõudude osa üliõpilaste kommunistlikus kasvatuses reeglina jääb väikeseks. Nõukogu otsustas: Instituudi rektoraadil, teaduskondade nõukogudel, allasutuste juhatajail ja töökollektiividel pöörata tõsiselt tähe-

lepanu kaadriküsimustele, lähemalt NLKP XXVII kongressi otsustest kui ka TPI ja tema allasutuste ette XII viisastakuks seatud ülesannetest. Tagada teaduslik-pedagoogilise kaadri sujuv uuemisprotsess instituudis. Teha kõik, et pensioniikka jõudnud kõrgelt kvalifitseeritud õppejõud saaksid oma positiivseid kogemusi üle anda noortele õppejõududele, töötades poole või veerandkoormusega või professor-konsultantidena jms. Teaduskondade nõukogude esimeestel lülitada 1985/86. õppeaasta kevadsemestri tööplaanidesse kaadri valiku ja paigutamise küsimus, lähtudes partei ja valitsuse suunistest kõrgharidussüsteemi edasiarendamise ja täiendamise kohta meie maal ning teaduskondade ja kaateedrite ette seatud ülesannetest XII viisastakuks. Kaateedrijuhatajail, kelle kaateedris on pensionialisi õppejõude, astuda samme kaadri järkjärguliseks noorendamiseks. Soovitada TPI parteikomiteel arutada käesolevat probleemi ja otsust oma istungil. TPI ametiühingukomiteel korraldada pensionile siirdunud õppejõududega kontakti pidamine ja nende kaasamine instituudi ühisüritustele.

«Mis olen mina, et süen enese käge kriteeriumiks? Kas pole see ilmselt enese ülehindamine ja relatiivsuse taju puudumine?»
Kuid mul pole teist lähtekohta. Nagu ma ei saa astuda teise sajandisse või teisele mandrile, nii ka mitte teise isikusse. Nagu olen vaid siin ja sel hetkel, nii voin vaadata ka vaid enese silmil. Ja minu reageering sõltub üksnes minu kogemustest ning elamusist.
Oleksin simulant, kui astuksin üle neist piirest. Oleksin kujutluste õhver ja enesepaisutaja, kippudes välja oma elurõnga emotsioonest. Ning sellepärast ma kordangi vaid: mina ja mina, kuigi kas või kui ühikese algustähega,» on kirjutunud märtsikuu juubilar Friedebert Tuglase.
Talent, kihtide, vaimupõlvkondade, ärmine väljapeetuse ja pieteeditunne arusaamades ja arvamusel. Hool ja mure eesti kirjanduse tuleviku pärast. Vastustunne aja ja rahva, iseenda ees. Sündinud looming, mida ikka ja jälle loetakse, üle loetakse, järgmistele põlvkondadele kantakse.
On Tuglase kohati liiga «ära juubeldatud», nagu meil ikka vahel juhtub, kui oma väiksest tõeliselt suure kaudu avaldada püütakse. Ju siis pole peale iseenda tõe poolest teist lähtekohta, nagu Tuglase arvab. Ja meie need suurekspuhuvad andestab. Jäägu siis pealegi siia Tuglasele ja Tuglase lipsud pingviinidele (lähemalt võib neist lugeda «Loomingus» nr. 2 1986), peamiseks jääb siiski see, et meie rahvas Friedebert Tuglase «MINA» autundes ikka suure tähega kirjutab. Tuglase aasta jätkub.
Märts oli kultuurilembene kuu. Teatrikuu. Teatris käiakse igal kuul, olgu siis üks kuu, kus ka teater veidi rohkem laualaudadelt maha saab, vaatamata lavadistantsita kohtub ja ka oma argipoolt rohkem tutvustab. Seda on vaja nii teatrile kui ka vaatajale, sest me vajame siirast, elutruud, tõepärase, kuid ikkagi... mängulist teatri. Et mängu kaudu avaneks elu, on vaja nii mängu kui elu põhjalikult tunda. Elutõde on teatri missioon. Ja raske töö.
Märtsis oli ka Eesti Kinoliidu X kongress. Kongressieelse teakirjandussõnavõtte sündamavalutamise ja hingeduhamise peale oleks tahtnud lõpuks öelda L. Laiuse vastvalminud filmi järgi: «Naerata omel!» Iseenesest ei muutunud midagi. Ja eesti mängufilmi madalseisu suudavad muuta vaid inimesed ise. Kuid NAE-RATAVAD inimesed, kes pole veel kaotanud USKU.
Oma kultuurilembuses oli märts ka luulelembene. Sest kuidas sa kevadel ikka naistest räägid, kui mitte luulekeele. Eriti naistepäeval. Ei tea, palju rõõmu need autodelt lillepoedidesse mahalaaditavad potid kodudesse töid, üks on aga kindel: ühte lillepoti, ka kõige hinnalisemasse ja kaunimasse ei mahu vabandused ja lugustused aasta ülejäänud päevade hoolimatusest. Seepärast jäägu lilled ikka kingituseks, mitte enese igustuseks. Olgu need siis emale, naisle, ämmale, õele, tütrele, tädi, vanaemale... Voh, kui palju meid on. Ega asjata kirjutunud Friedebert Mikkelsen (Tuglase) 1904. aastal:
«Tõesti, inimesed valetavad, kui nad ütlevad, et ilmas ainult üks päikene olla. Üks on see, mis taewas, ja teine see, mida meie armastame. Lähed esimene looja, siis on teine südamas ja leekimas. Lähed aga teine looja, siis on ka esimene kustunud. Tõesti, inimesed valetavad, kui nemad ütlevad, et ilmas ainult üks päikene on.»
Päike käib kõrgemalt.
TIINA TAMMER

See meile mõneti võõrapärane sõna peidab endas siiski üdini mõistetavaid omadusi: inimlik täiuslikkus, mis ühendab endas esteetilised ja kõlbhelised väärtused, eeskätt ilu ja headuse, kuid ka õigluse, mõõdukuse, arukuse — nii mõistsid seda vanad kreeklased. Muutuvad ajad, vahetuvad kuningad, varisevad riigid, kaovad kõrgkultuurid, tundmatuseeni muutub Maa pale — kuid kas ka ideaalid? Paistab, et ei. Inimese püüd ilule, harmooniale, headusele on IGIPÜSIV. Selle tunnistuseks on sündmus: märtsis valiti «EVA» klubi MISS — MARJE PAJULAI. Nii, kas mitte sellega ei täiene «lutvate naiste rida läbi aegade: Milo Venus, Mona-Lisa, Margaretha, Esmeralda...» Marje Pajulaid — sündinud Jädra tähtkujus Hobuse aastal, omades seega mitmeid tähelepanuväärseid omadusi. Tegeleval üisutamisega (Eesti meister paarissõidus), klassikalise balletiga, koorilauluga, hetkel majandusteaduskonna II kursuse üliõpilane, lahkelt nõus vastama mõnele küsimusele, jagama mõnd mõtet.

see on arenemise, suhtlemise aeg. Siiani puudub pealinna üliõpilaste omavahelise lävimise väljakujunenud koht, mille vajadust ei saa eitada. «MTJ» või «Roheline Konn»

Kui asi kätte võtta, olen kindel üliõpilaste täielikule toetusele vanalinnakeldri ürituses. Nii saaks olema koht, kus vaielda, arutada, suhelda, oma

kult elus. «Kes ma olen?» «Mida ma suudan?» «Kuhu ma lähen?» «On mu elul mingi mõte?»
Kuigi elus on vahepealseid perioode, kui teatakse, mida tahetakse, mida suudetakse. Kuid puudub võime enda kallal püsivalt tööd teha, kuigi ollakse teadlikud selle vajalikkusest. Jääakse püsima mingisse keskpaigas, rahuldutakse kaugelt mitte oma ideaalplaanidega, sest konkurentsivõime on väike.

Tegevusetus, ideaalide puudumine tekitab vaimse loiduse. Kuid uimuv mõte sünnitab teadupäraselt koletisi. Peamine — rohkem tööd, rohkem tüüma tööd enda kallal, et arendada n.õ. oma positiivset programmi — võimeid, kalduvusi, et kätte võidelda end huvitava alal sobiv positsioon. Siit muidugi jõuame välja paljukäsitletud töö/andekus probleemini. Oma võimete ülehindamine sel baseeruva tegevusetusega on hukatuslik.

Niisiis, ideaalne noor inimene: töökas, andekas, suhtlemisvõimeline, s.t. sotsiaalselt kontaktivõimeline oma andekuse loovaks rakendamiseks töös. Ühe või teise joone ülekaal või puudumine võib teha inimese talumatuse või kukutada läbi eluvõitluse halastamatus konkurentsist.

Kõrgkooli osa peaks olema peamise (teadmiste andmine) kõrvalt ka kõigi nende omaduste omavahelise tasakaalu ja koostöö süvendamine. Kui võrd kellegi puhul see süsteem toimib, sõltub juba igapäevast enesest.

Jaa, kõike ülalõetletud oleks muidugi ääretult meeldiv omada. Veel üks mõte. Kunagi eksponeerisid TPI fuajees, eegimini koridoris oma töid algajad ja harrastuskunstnikud. Paistab, et asi on soiku jäänud. Eksisteerib küllaltki omaloomilisi loovhingi, kes sahtlisse maalivad, sest puudub võimalus oma tööde näitamiseks. Läbinisti tehnilises keskkonnas pakuksid need näitused meeldivat vaheldust.

Kokkuvõttes sooviksin, et instituut lähiks oma aastapäevale vastu nii väliselt ja peamine — sisemiselt uuenuuna ning värsketete mõtete ja ideedega.

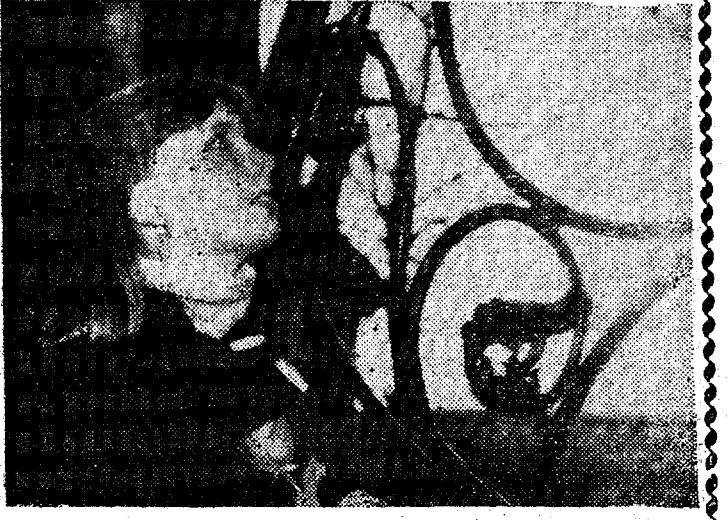
Kirja pannud MIKKEL VILLAND (temalt ka fotod)

KALOKAGATHIA — HEADUS JA ILU

«... Kui sulle läheb lihase ja luuse tunnetus, et ilu on hea ja et hea on ilu, kui need mõlemad sinu südames ja peas sulavad üheks tervikuks, kalokagathiaiks, siis sa tead, mida teha. Simon vaatas üle müüri: «Sokrates, mis mõistatust sa seal lahendad?» «Ma leidsin endale tähtsa sõna ja annan selle ka sulle: kalokagathia!»

J. Toman, M. Tomanova «SOKRATES»

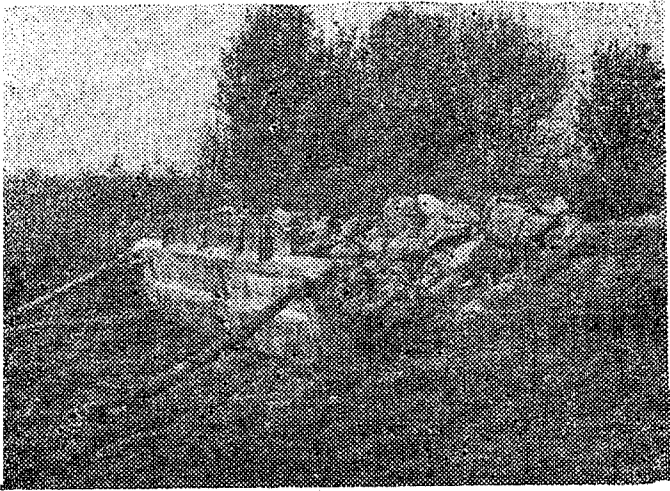
— kuidas keegi, mõneti tänamatu, kuid suhtumist näitab seegi. Selle seest vaimust leid...

positsioonis ja missioonis selgusele jõuda. On palju hingeliselt kodutuid inimesi, kes ei leia end lõpl...

* Kuulamata pessimistlikku arvamust — naistepäev käes, suvi läbi — mida suvi sulle toob? — Vabaduse. Võimaluse rännata, reisida. Maleva. Kindlasti tahan olla oma vanavanemate kodus Saaremaal. Meil on seal pisike talu väikesel saarel. Ainuke, sest enamate pole ruumi. Kirjeldamatult mõnus on taolises ürgses looduses viibida. Umberringi meres hulgaliselt vähemaid saarekesi, laidusid, millele võib ujuda, tunda end vabalt, nautida kõike, mida saab pakkuada suvine Eesti loodus. Sellelt kodusarelt, muide, sai suguvõsa oma nimegi. On hea elada, teades, et sul on oma saar. See lisab kindlust mõtlesse, tegudesse. Kui tulla tagasi talvesundmusesse, siis meeldejäätavaim oli vast vastlashow. Tõesti tasemel üritus. Tudengivaimus? Otsitakse seda alati õigest kohast? Käikidel Tallinna üliõpilastel peaks olema mingi päris oma koht. Koht, kus sajaditevanused müürid toetaksid tudengivaimu, kus lehviks aastasadade kosutav hingus; koht, kuhu üliõpilane saaks iga kell sisse astuda ja leida eest meeldiva tudengiseitskonna. Et õhtul linna rullis ei oleks teatrimehe kontserdisaali kõrval ainuke tee kõrtsi. Glehni loss oma majesteetlikkuse ja akadeemilisusega ning suhtelise eraldatusega ei täida seda funktsiooni. Üliõpilasaeg, noorusaeg —

★ 18. APRILL — AJALOO JA KULTUURI-
MÄLESTISTE KAITSE PÄEV
18. APRILL — 18. MAI — MUINSUS-
KAITSEKUU ★

Siin-seal ajakirjanduses ning televisioonis vilksatavad teated kas hooletu majandusjuhi, traktoristi või äpardunud «aareteotsija» vastutuselevõtmisest muinsuskaitse objektite rikkumise või hävitamise eest. Räägitakse arheoloogia-mälestisele tekitatud kahjust ning hüvitamist nõudvast kohtuotsusest. Kas aga on võimalik hinnata tekitatud kahju? Pole ju kellelgi meist kerkinud küsimust, palju maksab Cheopsi püramiid või Jselähtme kivikalmed, Moskva Kreml või Iru linnamägi. Tegemist on ajaloo ja kultuurimälestistega, millel pole hinda. Nad on osake maailmakultuurist, nende säilivus ning neisse suhtumine näitavad momendihaldajate (eba)kultuursust.

Mis on aga ükskõikse ja eitava hoiaku kujunemise põhjuseks suhtumises vanemasse kultuuripärandisse? Küsimusi on paraku rohkem kui vastuseid. Leian, et süüdistades konkreetset üksikisikut unustame peamise — suurplaanide süüas oleme leppinud mõnikord laastude lendamisega metsa raumis. Heites kõrvale eetika, oleme suurte ainelis-hüvete sihtide saavutamiseks sageli valmis ohvriks tooma mineviku kultuuripärandi. Samas pole keegi andnud meile õigust revideerida aastatuhandete vältel väljakujunenud üldhumaanistlikke põhimõtteid. Nende hulgas austust oma esivanemate mälestuse vastu. Muistset matusepaigad, kalmed, ohvri-

huviliste eralõbu, vaid tõsine probleem, mis väljub kaugelt lihtsustatud mõtlemise karjajast. Kui territoriaalselt niivõrd erinevad üksused nagu Eesti NSV ja Vene NFSV omavad enam-vähem ühepalju arvele võetud muinsuskaitseobjekte, ei pea sellest järeldama meie vabariigi kõrgemat taset...

Ei hõbedat, kulda ei leidu me maal... Nõnda ütleb laulusalm. Jah, küll aga 20% kogu NSVL fosforiidivarudest... Tunneme uhkust meie maa rikka kultuuripärandi üle, imetleme isamaa kaunist loodust — samas pugedes kõlavate sõnade taha, lagastame seda harukordse järjekindlusega.

Esiisade kultuuripärandi hoidmine on meie kõigi kohus. Tahaks väga loota, et ärksa vaimu ja mõtlemisega TPI tudengid aitavad seda teha ning oma tulevastel töökohtadel säilitavad neile omase lugupidava suhtumise sünnimaa ajaloo vastu.

★

Kasutades võimalust, pöörde palvega kõigi lugejate poole. Arheoloogid on tänulikud mistahes muinsusobjekte puudutava teabe eest. Oodatud on teated kalmete, kõigi Rootsi-aegseks või vanemateks peetavate matusekohtade, kääbaste, kabelimägede, rahvatraditsioonis kirikute või kabelite asemeteks, nende ehitada tahmise või maa sisse vajumise kohtadeks peetavate paikade, vanade kivivarede ja -rõstide, hiiekohtade, väikeste lohudega kultuskivide, ohvrikivide, ohvripuude ja -allikate, linnamägede, pakkteede ja pelgupaikade kohta. Samuti oleme huvitatud nende paikadega seotud juttudest, pärimustest ja legendidest. Oodatud on ka teated luude, ehte, muistsete töö- ja sõjariistade, müntide ja muude muinsväärtusega esemete leidmise kohta. Ära tuleks märkida küla ja lähima talu või pere, eriti aga muistise asukohta teadva inimese nimi, samuti muistise kaugus ja suund lähimatest hoonetest või muudest orientiiridest.

Ootame teateid aadressil: Tallinn 200 090, p. k. 322 Muuseumide ja Kultuurimälestiste Teaduslik-Metoodiline Nõukogu. Tel.: 41 10 87 ja 44 86 23.

MART SARAPUU

INTERKLUBI KOHTUS
HARDI TIIDUSEGA

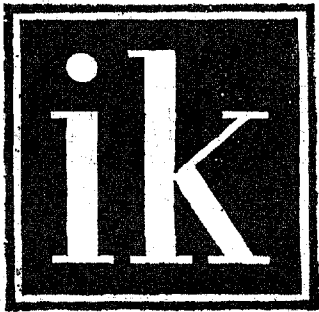
3. aprillil oli interklubi küllaliseks mälumängur, ajaloolane, tõlkija ja ka niisama huvitav inimene — HARDI TIIDUS.

Interklubilised olid ettevalmistatud küsimused väga laialdasest temaatikast, alustades antiik-Kreeka ajaloo ja lõpetades armastusega. Saime teada, et vanaaja vaimuhülglane Xenon pidas kolmeks aastaks õppimata iseloomujooneks takitiinnet, maitset ja julgust. Sealjuures, kui ühel inimesel on taktitunne, siis kümnel seda pole. Ühe taktitunde jälgendamiseks tekib VIISAKUS. Kui hea maitse on ühel, siis seda ei ole sajalt. Jälgendamisest tekib MOOD. Julgus on sünnipäraselt olemas vaid ühel tuhandest. Ja kui tuhat ühte jälgendama hakkavad, siis tekib HULLJULGUS.

Kui teime mõttetark Cicero Xenonile meelde tuletas, et ka huumorimeel pole võimalik õppida, siis vastas Xenon, et huumorimeel koosneb kolmest komponendist — taktitundest, maitsest ja julgusest.

Nii mõnelegi oli uudiseks see, et meie rahvast hakati eestlasteks nimetama alles 18. sajandil. Sõna «eestlane» on pärit Euroopast, kus ta idaproovintsi (Eest) mõisnikke tähistas. Meie esivanemaid hüüti siis aga lihtsalt maarahvaks.

Hardi Tiidus arutas ka kuulsuse probleemi. Veendusime Herostratose, Al Capone'i ja Trotski näitel, et kuulsus ei ole veel tuntus. Tuntuks võib

saada siiski ainult progressiivse tegevusega.

Hardi Tiidus on töö kõrval lõpetanud TRÜ ajaloo teaduskonna. Kui poleks alanud Suur Isamaasõda, oleks temast saanud aga TPI diplomiga ehitusinsener. Huvitav oli kuulda poolesajandi vanuseid tudengielu meenutusi.

Kõige raskemaks küsimuseks tundus olevat see, et kes siis ikkagi on Hardi Tiidus. Kahte punkti vääraks vastus — pensionär. Ajalugu, mälumäng, rahvushümnide kogumine, raamatute tõlkimine... — need olevat vaid endise Eesti Televisiooni toimetaja hobid.

Kohtumine Hardi Tiidusega andis interklubilastele mõtlemisainet pikaks ajaks. Loodame temaga edaspidigi kokku saada.

INFORIKAS ÕPPETUND
INTERKLUBIS

Lääne-Eesti kaluripered tarvitavad toiduks ohtrasti rannavettest püütud kala. Et aga Lää-

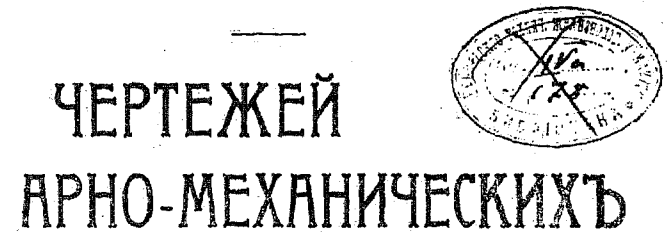
ne-Euroopast tuule poolt kohalekantud tööstustolm suurel hulgal tervisele kahjulikku elavhõbedat sisaldab, ei tule kellelegi pähe. Igatahes on rannarahva veres seda ohtlikku metalli mitu korda rohkem, kui olla tohiks ja see on verre tunginud just värskes kala kaudu.

Seda ja veel palju muudki, mis puutub looduse saastamisega, kuulsid interklubilised kohtumisel Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Looduskaitsekomisjoni liikme VELJO RANNIKUGA. Et Veljo Ranniku lahkas ökoloogilisi probleeme Tallinna Turismibüroo I järgu giidina, siis oli IK-lastel palju kõrvataha panna, sest ega iga veekogu ei kõlba külalistele suplemiseks soovitada. Samuti ei ole paslik turistidele prügimägede tutvustada.

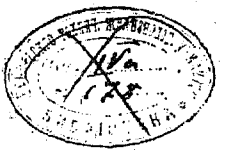
Läbi aastate on Veljo Ranniku kogunud slaidide eri rahvaste individuaalemlamustest. Seekord demonstreeris ta osa sellest ainulaadsest kollektsioonist. Huvitav oli vaadata Gruusia, Armeenia, Rumeenia, Iraani, Jugoslaavia ja teiste maade rahvusliku arhitektuuri killukesid. Eriti meeldiva välimusega olid aga Moldaavia ja põhjanaabrite soomlaste eramud. Kindlasti kujundas see nii mõnegi interklubilase taktikat, kuidas meie arhitektuurimälestisi erinevatest rahvastest külalistele tutvutada. Samuti tekkis paljudel soov neid kaugeid arhitektuuripärlid oma silmaga näha.

AARE VAALMA,
IK pressimmeister

◆ TALLINNA TEHNİKUM TEHNİKAKÕR-
KOOLINA 1918—1936 ◆

Tallinna Tehnikumi
№ 444
raamatukogu.

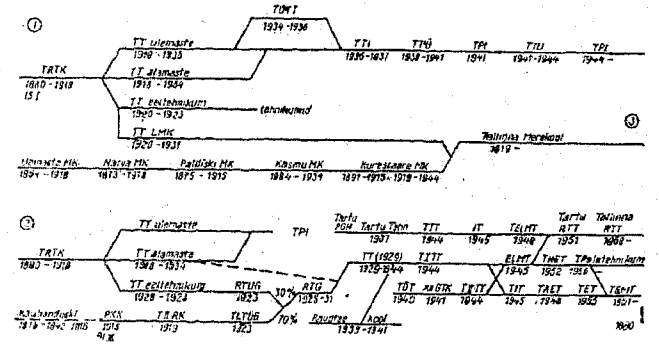

ИЗДАЛИ

Составил
Инженер-Технолог

Плит nr. 1

Ligi 50 aastat tagasi, 15. septembril 1936. aastal, toimus Tallinna Tehnikainstituudi avaaktus. Selle aastapäeva suurejooneliselt kavandatud ja kõrgel administratiivsel tasemel juhitud tähistamine TPI-s on emotsionaalselt vajalik juba ainuüksi seepärast, et ajendab uurima meie õppeasutuse minevikusündmusi ja kokku võtma kaasaja saavutusi. Allpool esitatakse minevikuandmeid TPI ajaloo ühest perioodist — arenguetaapist enne 1936. aastat. TPI ajaloo algas kõrgharidusega inseneride ja arhitektide ettevalmistamine 17. septembril 1918. aastal. Tehnikakõrghariduse 50. juubeli tähistamiseks 1968. a. tehti TPI-s mitme aasta jooksul ulatuslikke ettevalmistustööd rektor A. Aarna ja dots. V. Arhangeliski juhtimisel. Tallinna Tehnikumi ja Tallinna Tehnikainstituudi järjekestvust kinnitavad aeg, asukoht, tase, kinnis- ja vallasvara, koosseisud, õppeplaanid ja -programmid, s.t. kõik õppeasutuse järjekestvuse põhitunnused vastavast rahvusvaheliselt omaksvõetud meetodidest. Seda järjekestvust illustreerivad näiteks pitsatid TPI Teadusliku Raamatukogu raamatutel, vt. plilt 1, ja kujutatavad graafiliselt tehnikaõppeasutuste ahelad pildil 2.

Joonis nr. 2. TALLINNA JÄRJEKESTVA TEHNILISE
HARIDUSE SKHEMI ERINEVATE HARUDE
ÕPPEASUTUSTE AHELAD

1—3. TRTK — Tallinna Raudtee Tehnikakool; TT — Tallinna Tehnikum; TTTT — Tartu Ülikooli Tehnikateaduskond, TTI — Tallinna Tehnikainstituut; TTÜ — Tallinna Tehnikaülikool; TPI — Tallinna Polütehniline Instituut; TTLMK — Tallinna Tehnikumi Laevamehaanikate Kool; MK — Mere- kool; RTÜG — Riigi Tehnika Ühisgümnaasium; PKK — Tallinna Poeglaste Kommertsikool; T II RK — Tallinna II Reaalkool; TLTÜG — Tallinna Linna Tehnika Ühisgümnaasium; RTG — Riigi Tehnikagümnaasium; TT (1929) — Keskaegne Tallinna Tehnikum; T I TT — Tallinna I Tööstustehnikum; EIMT — Tallinna Elektromehaanika Tehnikum; TKET — Tallinna Kommunaal-Ehitustehnikum; TEMT — Tallinna Ehitus-Mehaanikatehnikum; RTT — Raudteetranspordi Tehnikum; PGH — Poeglaste Gümnaasiumi haru; TÖT — Tallinna Öhtutehnikum; XII GTK — XII Gümnaasiumi Tehnikakool; TIIT — Tallinna II Tööstustehnikum; TIT — Tallinna Industriaaltehnikum; TAET — Tallinna Arhitektuuri- ja Ehitustehnikum; TET — Tallinna Ehitustehnikum.

Vahetult enne saksa vägede sissetulekut Tallinnale 1918. a. veebruaris evakueeriti Eesti ainus peaaegu kesktaase (alates 1917 kesktaase) tehnikaõppeasutus Tallinna Raudtee Tehnikakool (TRTK) teistkordsest Venemaale. Tehnikakooli uude asukohta Permi sõitsid endistest vaid 5 kolmanda klassi, 1 esimese klassi õpilane ja vähemalt 3 õppejõudu. Evakueeriti kõige väärtuslikum, kuid siiski tühine osa TRTK mahukast materiaalsest baasist. Peremeheta jäänud hoonetekompleks koos vallasvaraga oli okupatsioonivõimude kasutada ja alates 1918. aasta lõpust said need ruumid Eesti Raudteede Valitsuse asukohaks. Seetõttu ei antud märitud ruume tehnilist õppetööd jätkavale Tallinna Tehnikumile vaatamata Eesti Tehnika Seltsi korduvatele palvetele 1918. ja 1919. aastatel. Pärast 1926. aastat, kui Eesti Raudteede Valitsus vabastas endise tehnikakooli hooned, olid need kiiresti tehnikakõrgkooliks kujunenud Tallinna Tehnikumi jaoks juba liiga kitsad, ebaesinduslikud ja süsteemilt täisehitatud mitteperspektiivsel krundil.

Tallinna Tehnikumi nimetuseks esimese 3—4,5 kuu jooksul oli Eesti Tehnika Seltsi tehnilised erikursused. See manöövernimetus võimaldas 17. sept. 1918. aastal alustada õppetööd Saksamaa tüüpi tehnikumina kavandatud õppeasutusel, vaatamata okupatsioonivõimude vastuseisule tehnikumi avamiseks. Pärast okupatsioonivõimude lahkumist Tallinnast 9. det. 1918 hakati õppeasutust nimetama tehnikumiks, üksikjuhtudel ka «Eesti Tehnikumiks». Haridusministeeriumi kirja alusel kasutati 7. veebr. 1919 — 14. mai 1920 nimetust Eesti Tehnika Seltsi Tallinna Tehnikum ja hiljem seoses uue põhikirja kehtestamisega Tallinna Tehnikum (TT). Samanimelise keskastme Tallinna Tehnikumi (TT — 1928) moodustamine 1928. a. seadusega tekitas palju arusaamatusi siis ja veel tänapäevalgi. Kõrgemat Tallinna Tehnikumi hakati seetõttu nimetama Tallinna Tehnikum (RT nr. 81/82 — 1920) ehk lihtsamini Tallinna Tehnikum (1920. a. põhikiri), Tallinna Tehnikum (1920), TT (kõrgem), kõrgem tehnikum jne. Viimaseid nimetusi kasutati kuni 1936. aastani, millal «Tallinna Tehnikum alustas tööd Tallinna Tehnikainstituudi nime all.» Viimased sõnad on võetud Tartu Ülikooli ajaloo III köite 38. leheküljelt.

dots. LEO ÕISPUU

(JÄRGNEB)

